

NA HIDROMETEOROLOŠKEM
ZAVODU

Dolga pot do vremenske napovedi

Strelaj stran od občinske hiše stoji Hidrometeorološki zavod Slovenije. Tam nastajajo vremenske napovedi. Podatki o temperaturi in onesnaženosti zraka Ljubljane, ki jih poslušamo po radiu, pa so pravzaprav bežigraske, saj so izmerjeni na vrtu za stavbo zavoda na Vojkovi ulici, zgrajeno pred desetimi leti.

Miran Trontelj, načelnik prognostičnega oddelka, mi je pokazal sliko Meteosata, evropskega satelita, ki je stacioniran nad Gvinejskim zalivom, in posreduje na zemljo, točneje v Darmstadt, sliko devetih sektorjev zemlje. V Darmstadtu so posnetki, ki so napravljeni v infrardečem spektru, v vidnem spektru svetlobe in v vodni pari, računalniško obdelani in poslani na razne konce sveta. Na zavodu sprejemajo satelitsko sliko že dve leti, prav tako tudi na letališču Brnik ter na letalski zvezi, pred kratkim pa jo je pridobila tudi ljubljanska televizija in preko nje vsi, njeni gledalci.

Na ekranu se je počasi, vrsto za vrsto, risala barvna podoba našega planeta iz satelitske perspektive. Kmalu mi je postalo jasno, da je trebna takšno sliko znati tudi prebrati. Znanje zemljepisne in poznavanje zemljepisnih odbojev, saj na satelitskem posnetku, ki je napravljen v infrardeči svetlobi, modra barva na primer ne pomeni morja, ampak tako kot druge barve temperature. Hladno je svetlejša, toplej temnejša. »Naši« deževni oblaki so na sliki bolj sive barve, najvišje ležeči oblaki pa so beli.

Poleg satelitskega posnetka so za dnevne napovedi pomembni tudi podatki, tako imenovani prognostični material, ki ga prejmejo na zavodu vsak dan iz evropskega centra v Readingu v Veliki Britaniji. Na podlagi teh oblikujejo srednjeročne napovedi, ki veljajo za 6 do 7 dni. Sveže podatke za Ljubljano in Slovenijo pa zbirajo na večjih meteoroloških postajah.

Če vas zanima, kakšno bo vreme danes, zavrtite telefonsko številko 982, kjer vam vsake tri ure pripravijo na zavodu nove podatke. In kakšno bo vreme letos? Na to vprašanje pa ni znanstvenega odgovora, pravi Miran Trontelj. Za dan, dva so podatki še zanesljivi, pa še te napovedi včasih presenetijo s prav nasprotnim izidom, vse ostale ocene so kot padarstvo v medicini.

Se ena telefonska številka je na Hidrometeorološkem zavodu precej zasedena, posebej pozimi. To je 314-933, telefon direktorja FRANCETA BERNOTA, ki v zavodu spremlja in opozarja na snežne plazove po Sloveniji. France Bernot je, kot pravi sam, najstarejši človek pri hiši, saj je zaposlen

JANEZ TRONTELJ

DR. FRANC BERNOT

na zavodu že od januarja 1950 in se že veseli upokojitve čez poldrugo leto. Vsako jutro ob sedmih po sončni uri zbere podatke o vremenu, stopnji oblačnosti, smeri in jakosti vetra, temperaturah zraka in snega, višini novega snega, višini skupne snežne odeje, o njeni obliki in stanju, o globini udiranja, podatke o plazovih, ki so se utrjali ter o tistih, ki se po predvidevanjih opazovalcev še bodo, s šestih postaj: s Planice, Kredarice, Vršiča, Kanina, Predela in Kravca. V desetih letih, odkar uradno zadolžena služba spremlja plazenje, se je stanje na tem področju izboljšalo, kar pomeni, da je bila morda preprečena marsikatera nesreča, pa tudi osveščenost in znanje ljudi sta večja. Seveda gre velika zasluga za to tudi Gorskemu reševalni službi, ki je letos organizirala že 11. dan varstva pred snežnimi plazovi, v ta namen pa tudi teoretična predavanja in praktične prikaze. Eno takšnih je potekalo tudi v bežigraske občinske hiše konec februarja, kjer je bilo moč izvedeti o nastanku snežinke, njeni poti do plazu in o reševanju ponesrečenec. France Bernot pravi, da je kljub tem prizadevanjem relativno dosti tovrstnih nesreč v gorah. Ljudje se velikokrat še preveč lahko miselno odpravljajo na ture neopremljeni in neopremljeni. Precej pa so krive tudi domače trgovine športne opreme, saj lavijske vrvice ali pa tako imenovanega Pipsa (radijskega oddajnika in sprejemnika, ki v dometu 20 metrov opozarja, kje se nahaja in z njim tudi ponesrečenec v plazju), pri nas ni moč kupiti. Zato velja tudi na tem mestu ponovno opozoriti, da ubogajte nasvet in znak bele dvignjene dlani na rdečem polju. Kadar obstaja nevarnost snežnih plazov, ne odhajajte v hribe!

VIDA PETROVČIČ

Radioklub Triglav nima prostorov

Vseeno pa so zadnjih deset let državni UKV
prvaki

»Naš klub še vedno sodi med največje pa tudi najuspešnejše radio klube v Jugoslaviji. Kar 384 operaterjev je trenutno vključenih, od tega v kategoriji YU3 DSI in YU3 DOM trinosemdeset. Skupno imamo kar enajst primopredajnih sekcij na različnih področjih,« je poudaril Leon Šporčić, predsednik RK Triglav, na nedavni redni letni skupščini.

Na njej so člani pregledali delo in rezultate zadnjih dveh let. Ugotovili so, da je bilo največ zanimanja za KV in UKV tekmovanja, na katerih so dosegali odlične rezultate. Na

UKV področju RK Triglav zadnjih deset let nima resnega tekmeca in leto za leto osvoja naslov državnega prvaka na Memorialu Nikole Tesle. Njegove člane pa slišimo lahko tudi v akcijah kot so Bratstvo in enotnost na radijskih valovih. Pomlad na radijskih valovih, prav tako pa sodelujejo tudi z družbeno-političnimi organizacijami občine in kajpak sekretariatom za ljudsko obrambo. Nepogrešljivi so postali pri akcijah NNPP in raznih športnih prireditvah, kot je denimo rally Saturnus.

Kljub vsem uspehom, ki jih dose-

gajo člani Radiokluba Triglav, pa še vedno nimajo zadovoljivo rešenega vprašanja prostorov za svoje delovanje. Na voljo jim je le 12 kvadratnih metrov velika soba v gasilskem domu na Vojkovi, ki jim služi za sestanke, primopredajno sekcijo, skladišče in tajništvo.

V takšnih razmerah pa kakršnokoli bolj resno delo s podmladkom ni mogoče in zato se klub ne razvija tako kot bi se moral. Moral pa bi dati večje možnosti članom, ki jih zanima konstruktorska dejavnost, poskrbeti, da bodo mlajši tovariši nadaljevali uspešno tradicijo svojih predhodnikov na ARG tekmovanjih oziroma lovu na lisico, itd.

Ob koncu skupščine je navzočim čestital k uspehom tudi sekretar Zveze radioamaterjev Slovenije, Drago Grebelšek in jim podaril zlato plaketo Borisa Kidriča, najvišje odlikovanje Zveze organizacij Ljudske tehnike Jugoslavije. Istočasno je podaril še nekaj drugih odlikovanj posameznim članom kluba.

A. DVORŠAK

Odlikovani meteorologi

Že pred prvo svetovno vojno so na Kredarici, v času, ko je bila kočna odprta, opravljali meteorološke meritve in opazovanja. Oskrbnik planinske postojanke je meril temperaturo zraka, množino padavin in zračni pritisk. Beležil je še smer vetra, njegovo jakost ter dnevni potek vremena.

V dobi med obema vojnama na Kredarici ni bilo meteoroloških opazovanj. Čas je tekel, minila je druga svetovna vojna in v povojnem času je meteorologija tudi pri nas dobila mesto in pomen, ki ji gre. Namesto observatorija vrhu Triglava so meteorologi dobili višinsko meteorološko opazovalnico na Kredarici. Od njene uradne ustanovitve, od 1. avgusta 1954 naprej na tej visokogorski meteorološki postojanki, ki danes dosega rang observatorija, delo ni bilo prekinjeno kljub številnim težavam. Na tej postaji je krajši čas delala tudi vrsta uglednih slovenskih meteorologov, med njimi danes že pokojna dr. Vital Manohin in prof. Janko Pučnik.

Najdaljši neprekinjeni delovni staž na tej postojanki pa imajo Janko Rekar (16 let), Franc Zupančič-Frenk in Jernej Gartner-Nejc (oba po 14 let). Delovna doba četrtega člana posadke na Kredarici, Janeza Gartnerja, pa je krajša od 10 let.

Delo in življenje na tej meteorološki postaji je zelo zahtevno. Poleg službe mora vsak obvladati še mnogo drugega, da o kuhi ne govorimo.

Sprva je bila zveza med Kredarico in Ljubljano možna samo z radiotelegrafijo in

šele kasneje je bila olajšana z radiofonijo.

Stanovanjski pogoji v starih prostorih so bili slabi. Če je pihal močan veter, je bilo kurjenje skoro nemogoče, ker je veter »posrkal« žerjavo iz peči. Močni vetrovi pa na Kredarici niso redkost. Zato temperature pod ledeno črto v stanovanjskem in delovnem prostoru niso bile redkost. Ob orkanskih vetrovih, ki so prenašali sneg in kose ledu, je bilo delo na prostem nevarno. Kar zamislite si, kako jim je bilo, ko so stali pred novodograjenim delom stavbe, ki je drhtela pod sunki vetra, ki so dosegli orkansko moč in hitrost 216 km/h. Ko so sporili rezultate opazovanj v centralo v Ljubljano, se je čutil iz njihovega glasu nekakšen strah pred to vremensko ujmo.

23. marca vsako leto praznujejo meteorologi vsega

sveta »svetovni meteorološki dan«. Tega dne leta 1954 je bila kot specializirana agencija OZN ustanovljena svetovna meteorološka organizacija. Vsa leta doslej so naši meteorologi obhajali svoj praznik delovno, letos pa so ga proslavili nadvse slovesno. Ubrali so se v Klubu delegatov. Slovesnemu govoru direktorja, dipl. inž. mat. Jožeta Roškarja je sledil krajši priložnostni govor Martina Koširja, rep. sekretarja za ljudsko obrambo, ki je odlikoval z visokimi državnimi odlikovanji delavce, ki so več kot deset let združevali svoje delo na Kredarici. V imenu odlikovancev se je zahvalil Janko Rekar. Slovenski kvartet DO pa je slavnostno razpoloženje dopolnil s pesmimi: »Oj Triglav moj dom«, »Po jezeru bliz Triglava«, »Pastirček«, zaključil pa z »Zdravico«.

F. B.

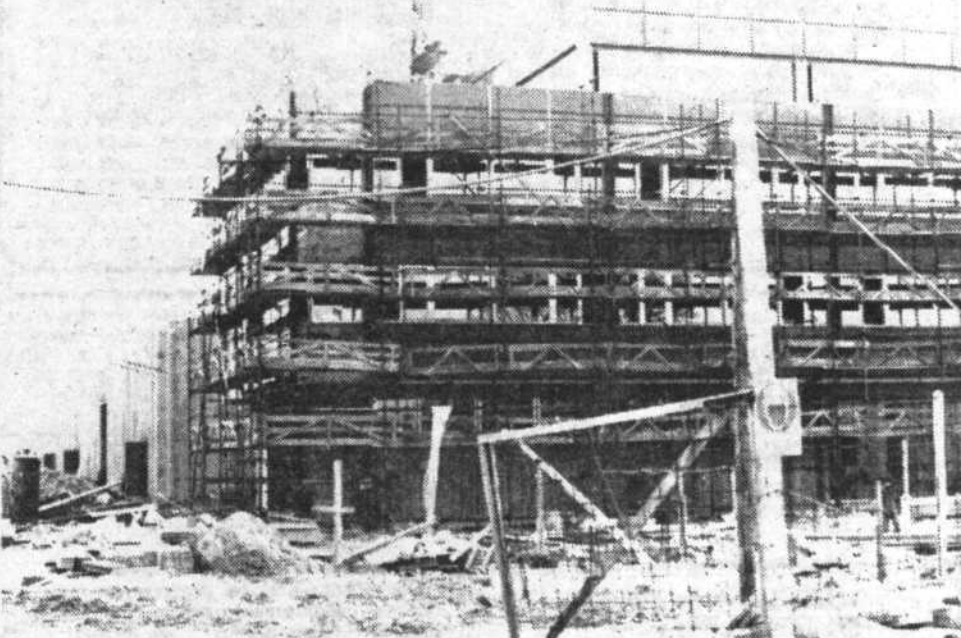

Več kot 10 let na Kredarici — z leve: Jernej Gartner, Janko Rekar in Franc Zupančič.

UNIS TOS GRADI V INDUSTRIJSKI CONI

Bežigraske industrijske cone BP 6/4, ki je sicer bolj znana pod nekdanjim imenom BP — 10, vztrajno raste. Predvidoma septembra bo končana tudi proizvodno-poslovna stavba UNIS — Tovarne opreme Savilje. Bogdan Jeza, vodja komercialnega sektorja, nas je seznanil, da bodo z novim objektom pridobili 13.500 kvadratnih metrov proizvodnih površin in 5.500 kvadratnih metrov v tako imenovanem aneksu s pisarniškimi prostori in laboratorijem. Gradnja, ki je stekla 1. junija lani, bi sicer, po pogodbi, že morala biti končana, zato jim zamuda izvajalca del SCT — Obnove močno moti tudi proizvodnjo prevzetih naročil, za katere so upali, da jih bodo uspeli uresničiti že v novih prostorih. Z novo naložbo, ki bo veljala predvidoma 2.248.668.000 din (cena se ne bi smela več povečati, ker je bila pogodba sklenjena funkcionalno »na ključ«), bodo v prihodnjem letu v Tovarni opreme Savilje povečali proizvodnjo transportnih naprav (večinoma so to tekoči trakovi za proizvodnjo) za 27 odstotkov. To pomeni, da bo proizvodnja narasla s sedanjih 4.040 ton na 5.150 ton letno. Poleg tega bodo v novih prostorih uredili tudi preizkusni laboratorij za svoje transporterje in izboljšali njihovo kakovost predvsem z izdelavo novih računalniško vodenih transportnih sistemov. Ceno nove naložbe so krili 61-odstotno iz lastnih sredstev, ostalo pa sta predstavljali posojili banke in izvajalca. V prihodnjih letih bodo tudi povečali število zaposlenih z zdajšnjih 350 na 500 delavcev. Oddaljenost industrijske cone od mesta se jim ni zdelo nikoli problematična, saj bo, ko bodo dokončno preseljeni val v tem področju, tja, vozil tudi mestni avtobus. »Boli nas moti,« je dejal Bogdan Jeza »da še vedno niso napeljeni telefonski kablji, pa tudi podatki o komunalni opremljenosti niso bili povsem točni, kar se je pokazalo med gradnjo.«

V. P.

projektivni biro TAMAR
LJUBLJANA, Novakova 5

projektiramo vse vrste objektov visokih

gradenj, urbanizem in notranjo opremo

ČESTITAMO ZA PRAZNIK DELA

DELOVNA ORGANIZACIJA

»UMETNI KAMEN — KAMIN«

Ljubljana, Titova 178

Zaključna dela v gradbeništvu
polaganje keramike, teracerstva
in dela iz naravnega kamna

čestita vsem delovnim ljudem in občanom
za praznik dela in jim želi veliko
delovnih uspehov.